

Središnji savez hrvatskih
uzgajivača simentalskog goveda

Ministarstvu poljoprivrede
Upravi poljoprivrede i prehrambene industrije

Prijedlog profesionalizacije uzgajivačkih organizacija u govedarstvu

Stanje organiziranosti proizvodnje:

- Organiziranost primarnih proizvođača u govedarstvu u Republici Hrvatskoj vrlo je slaba i konfuzna (u usporedbi s pčelarima, lovcima, kinolozima,...)
- H.U.SIM. je središnja uzgajivačka organizacija za uzgoj uzgojno valjanih goveda sim. pasmine sukladno rješenju Ministarstva poljoprivrede.
- H.U.SIM. se sastoji od 30 lokalnih i županijskih udruga i Saveza.
- Niti jedna postojeća organizacija pa ni H.U.SIM. nema profesionalce – vlastiti stručni i operativni kadar,
- H.U.SIM. sukladno Pravilniku N. N. 164/2004 nema pod svojim obuhvatom 75% populacije uzgojno valjanih životinja simentalске pasmine goveda stoga **nema reprezentativnost i legitimitet** za obavljanje uzgojnog rada u simentalској pasmini goveda, (od osnivanja H.U.SIM.-a prošlo je 5 godina i do sada se nije uspjela postići masovnost-reprezentativnost-legitimitet).
- Bez masovnosti-reprezentativnosti H.U.SIM-a uzgajivači nemaju realnu snagu u provođenju i kreiranju uzgoja, što izaziva veliko nezadovoljstvo uspješnih, vitalnih proizvođača s rezultatima – njihov glas se ne čuje, podcijenjeni su i nemoćni, a dobro poznaju organiziranost u okruženju i tim putem žele ići.
- U zemljama okruženja s efikasnim govedarstvom sustav počiva na profesionalnim organizacijama proizvođača:
 1. uzgojnim udruženjima i
 2. komercijalnim organizacijama (kooperativama, zadrugama),koje efikasno koriste institucije, znanost i struku – fokusiranost na rezultate.

Stanje u uzgoju goveda (fokus na simentalску pasminu-podaci iz god. izvij. HPA):

- Pad ukupnog broja rasplodnih goveda-krava sa **134 800** na **118 262** (period 2011-2013).
- Pad broj krava u kontroli mliječnosti sa **59 586** na **58 940** (period 2011-2013)
- Stagnacija u proizvodnji mlijeka po kravi (**5 001 kg 2011.- 5 028 kg 2013**).
- Dugogodišnji isključivi uvoz rasplodnog, genetskog i tovnog materijala te podcijenjena vrijednost domaće stoke.

Navedeni rezultati jasni su pokazatelji stanja u uzgoju.

U zemljama iz kojih godinama uvozimo rasplodni i genetski materijal (AT/DEU) sustav počiva na brojnim obiteljskim gospodarstvima udruženim u profesionalne uzgojne udruge i saveze (*Zuchtverband*). Najveća vrijednost uzgojnih udruga i saveza je kontinuirana čvrsta organizacija prodaje rasplodne i toвне stoke na domaćem tržištu i organiziranje ponude stoke za izvoz. Naravno, stalno je genetsko unaprjeđenje i briga o kvaliteti stoke (prosječna proizvodnja

simentalki u AT/DEU je oko **7.300 kg/god. po kravi**). Broj matičnih krava kontinuirano lagano raste. Vrijednost rasplodne i tovne stoke atraktivna je za uzgajatelje pa je „svaki pedalj“ zemlje obrađen, a ekstenzivniji tereni koriste se za krmu, napasuju se i kose i kroz stoku plasiraju na tržište.

Temeljni princip koji omogućuje dugogodišnje uspješno funkcioniranje sustava uzgojnih udruga i saveza je vlasništvo i vođenje matičnih knjiga rasplodne stoke = **reprezentativnost i masovnost**.

Razvojni potencijal i ciljevi koji se mogu relativno brzo postići

Naša zemlja i naši ljudi imaju 100-godišnju tradiciju uzgoja goveda. Mi znamo uzgajati stoku. Još uvijek je relativno veliki broj uzgajatelja krava u Hrvatskoj (**30.710**, od toga **28 679** uzgajatelja simentalske pasmine). Nažalost, struktura više nije povoljna – prevladavaju staračka domaćinstva bez nasljednika s jako malim brojem životinja. Rezultat je to višedesetljetnog zanemarivanja temeljnih vrijednosti u poljoprivredi koje imamo, a to su obiteljsko gospodarstvo i uzgoj stoke. A potencijal Hrvatske je barem 500.000 krava.

U kontroli mliječnosti ukupno je oko 6.000 gospodarstava s prosječno preko 16 krava u stadu (u matičnim knjigama) – to je struktura slična onoj u Austriji, koja nam u svemu može i treba biti uzor. Na toj strukturi moramo graditi obnovu i rast govedarstva – stotine tisuća hektara zemlje moguće je staviti u funkciju kroz uzgoj goveda. Mi znamo što je rasplodna junica = genetika + jeftina krma. Sigurni smo da bi od skoro 25.000 uzgajatelja krava koji sada nisu u sustavu kontrole mliječnosti i čija stoka je sramotno podcijenjena na tržištu, značajan dio povećao i unaprijedio uzgoj i držanje rasplodne i tovne stoke kad bi ta stoka imala realnu, atraktivnu vrijednost na tržištu. To se može postići samo drugačijom organizacijom i orijentacijom na IZVOZ stoke.

Tržište stoke u Hrvatskoj danas drže nakupci i prekupci te monopolisti meso-prerađivači koji zasigurno ne rade u interesu uzgajatelja krava. Tržište rasplodne stoke je stihijsko, neorganizirano i godinama orijentirano samo na uvoz. Gro tovnog materijala također se godinama uvozi.

Temeljni cilj uzgajatelja, proizvođača i svih institucija vezanih uz govedarstvo mora biti značajno povećati uzgojnu i tržišnu vrijednost i broj naše rasplodne i tovne stoke, a to znači **IZVOZ**.

Prijedlog unaprjeđenja stanja:

Prvi uvjet: Brzo osigurati reprezentativnost i profesionalizirati organizacije proizvođača.

Tko i kako? Najpogodnija postojeća struktura na kojoj se rel. brzo može izgraditi sustav jesu udruge i savezi uzgajivača goveda (H.U.SIM.) i može ih se u kratkom roku pretvoriti u profesionalne organizacije najviše razine reprezentativnosti. Ovi su savezi priznate uzgojne organizacije, ali nažalost, nemaju legitimitet niti značajniji učinak jer nisu profesionalno organizirani.

Trenutno je oko 6.000 uzgajivača s oko 100.000 matičnih krava (u sustavu kontrole mliječnosti HPA). To je temeljna struktura – okosnica sustava.

Temeljni princip masovnosti članstva - svi uzgajivači koji se bave uzgojem uzgojno valjane stoke simentalske pasmine moraju biti članovi saveza kako bi kroz sustav konstantno radili na poboljšanju uzgoja. Njihova stoka bi bila upisana u matičnu knjigu. Oni uzgajivači koji ne žele biti članovi saveza-sustava uzgoja ne bi mogli imati svoju stoku upisanu u matične knjige i ne bi koristili blagodati navedenog sustava (na istom principu počivaju jaki uzgoji Austrije i Njemačke). Na žalost danas se stoka automatikom upisuje u matičnu knjigu što je i jedan od razloga neorganiziranosti i nelegitimnosti saveza.

Prethodno navedenim principom te preuzimanjem vlasništva i vođenja matičnih knjiga savezi dobivaju najvažniju polugu za razvoj, a to je **reprezentativnost-masovnost-legitimitet** i odmah se mogu ozbiljno baviti organizacijom kupoprodaje rasplodne i tovne stoke. Tako se postojeće slabije organizacije vrlo efikasno pretvaraju u jak sustav – subjekt na tržištu stoke.

Princip: članarinom od **1 lipa/kg mlijeka** (to je prosječno **po kravi 50 kn/god.**) organizacija raspolaže s 5 milijuna kn godišnje = 30-ak zaposlenih profesionalaca. Idealni zaposlenici su „farmerska djeca“ – najpouzdanije će raditi za svoj interes. To tako funkcionira u svim razvijenijim zemljama EU i temelj dobrog sustava uzgoja goveda u EU je da uzgojne organizacije vode matične knjige, genetsko unaprjeđenje i kupoprodaju stoke. Glavnina financiranja je naravno postotak od prometa stoke.

Iz uzgojnih udruga na lokalnoj i regionalnoj razini izrastaju komercijalne – proizvođačke organizacije (kooperative, zadruge) čiji je primarni interes prodaja mlijeka i utjecaj na tržištu inputa. To je proces koji nije do sada ozbiljno započet. Najuspješniji primjer u okruženju je slovenski GPZ (*Govedorejsko poslovno združenje*).

Tko je na potezu ?

Odluka o profesionalizaciji postojećih uzgojnih udruga i saveza u rukama je Ministarstva poljoprivrede i Hrvatske poljoprivredne agencije. Uzgajatelji na takvu odluku čekaju već 15 godina. Rezultati postojeće (ne)organiziranosti nisu dobri. Krajnje je vrijeme da se uzgoju goveda i uzgajateljima dodijeli zasluženi status – centar pažnje.

Ako sustav ne vidi statusni i organizacijski problem uzgoja i uzgajatelja i ne pokuša ga riješiti, porazni trendovi u našem govedarstvu nastaviti će se i uzgoj goveda potpuno će se urušiti.

Posao uspostave jakih uzgojnih udruga i saveza može se rel. jednostavno obaviti u slijedećih nekoliko mjeseci, najdulje do kraja godine, kroz postojeću strukturu Hrvatske poljoprivredne agencije u cijeloj zemlji. Naravno, uzgajatelji i sve druge institucije, primarno Savjetodavna služba, mogu i trebaju u tome maksimalno pomoći.

Predsjednik H.U.SIM.-a:
Igor Mihaljević